

REDACTIA

Arad, Deak Ferencz-n. Nr 8

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Nr-ii de Duminică pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
„trăiațăte pe an:
40 franci.

Manuscripte nu se napotăză

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, Deak Ferencz-n. Nr 8

INSERTIUNILE:

de un șir garzând: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
de fiecare publicare.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Scrierile neceruate nu se
primesc.

Tripla-Alianță.

(*) In ziua de 6 Maiu 1903 e termenul expirării legământului puterilor din Europa centrală, Austro-Ungaria, Germania și Italia, cărora s'a alăturat și România — cunoscut sub numirea de Triplă-Alianță. Deși este încă timp până la reînnoirea sau eventuala abandonare a acestei alianțe, chestiunea se discută viu, par'că ar fi la ordinea zilei, judecând după felul cum e dezbătută în cercurile politice și în presa europeană.

Este natural ca un act politic de asemenea importanță să fie discutat și apreciat cu mult înainte de a se fixa într-o formă sau alta, căci sunt multiple interese și felurite tendințe cari caută să se valideze, să câștige superioritate și să se impună, ca factori de luat în seamă sau hotărâtori chiar pentru întocmirile viitoare.

Și mai mult a contribuit însă pentru aducerea la ordinea zilei a acestei chestii împrejurarea că unul din factorii Triplei-Alianțe, Italia, de când a ajuns în fruntea țării Victor Emanuel al III-lea, și-a luat altă direcție în politica externă decât cea urmărită de reșosatul rege Umberto.

O apropiere de Franța s'a accentuat din ce în ce; apoi, relațiile de înrudire cu curtea din Muntenegru, de-asemena au contribuit ca Italia să-și întoarcă privirea spre Orient și să vizeze oare-care influență și importanță politică în Balcani.

În Balcani avea să găsească pe de-o parte pe amicul Muntenegru, pe Rusia, pe de altă parte pe colegul său din Triplă-Alianță, pe Austro-Ungaria, — dintre cari par'că mai periculos ar fi pentru eventualele aspirații italiene în Albania, „colegul“ Austro-Ungaria.

Pe de altă parte, relațiile puțin prietenești dintre Italia și Franța, fiind contrare înclinărilor firești și afinității dintre cele două popoare latine, totodată au adus cu sine multă suferință, pe terenul economic, pentru Italia.

Se pare deci firesc, că guvernul italian interpelat în parlament asupra atitudinii sale față cu viitoarea întocmire a Triplei-Alianțe, a accentuat că pentru încheierea unei alianțe politice va ține cont și va lua de basă chipul încheierii și rezultatul apropiaților convenționi comerciale.

Pornind din aceste considerațiuni, găsim oare-cum întemeiate știrile unor gazete, cari spun că Italia în viitor se va alătura „dublei alianțe“, alianței franco-ruse.

Ne aducem aminte și știm totodată că României i s'a dat de puterile centrale o mare cinste și i s'a făcut parte de considerație deosebită, devenind ea un important factor în Triplă-Alianță; și nu odată s'a spus, că tinerul regat dela gurile Dunării va fi chemat să ia locul unui balansant tovarăș din Triplă-Alianță.

După actuala constelație politică însă, Triplă-Alianță pare a fi pe cale de a câștiga, pierzând pe Italia, o

putere mai considerabilă, reconstruindu-se; și această nouă a treia putere mare este Anglia.

Evenimentele recente, dela încoronarea noului rege Eduard VI. și viziunile ce au schimbat noul rege englez cu Imperatul Germaniei, ne sunt dovezi eclatante de temeră știrilor despre o apropiere a Angliei de Triplă-Alianță.

Dacă vom lua acum linia ce pornește dela Tamisa, trece peste Sprea, peste Dunăre, până la Marea neagră, vedem un șir puternic de țări și neamuri ce strătaie vechiul continent, formând zidul de despărțire între tendințele dujmane stării de echilibru politic în Europa, vedem o concentrare a forțelor mai mari sub deviza: pacea și garanția ei în fața chibzuirilor de întocmire a viitoarei „Triple-Alianțe“.

Această nouă concentrare, va fi o și mai puternică asigurare a păcii, a înlăturării ciocnirilor armate în Europa. În același timp însă, lupta va continua, în forma concurenței pentru cuceriri economice, căreia nu puțin îi servește paladiul alianțelor politice.

Situațiunea în care va fi pusă monarhia noastră este, fără îndoială, cât în viitoarea întocmire; probabil, că i se alătură un puternic aliat și un redutabil rival al Rusiei: Anglia, în locul Italiei.

Dar' dacă conservarea păcii este o tendință morală deplin justificată din punctul de vedere al umanității și religiosității, este tot atât de adevărat, că rolul păcii este de-a garanta libera și normala dezvoltare a popoarelor întrunită sub scutul ei.

În această privință țeara în care e mai mult de făcut, este monarhia noastră.

Asigurată liniștea și pacea în afară, pornirile vrăjmașe liniștei și păcii interne să fie înlăturate, punându-se capăt luptelor dintre naționalitățile din Austria și șovinismului maghiar cu apucăturile lui de dominare în Ungaria.

Atunci în adevăr Triplă-Alianță va fi alianța păcii.

„Paritate“. „Budapesti Hirlep“ își exprimă nemulțumirea că interesele „maghiare“ nu sunt spriginite de legațiunile și consulatele monarhiei din străinătate, după principiul de „paritate“. Se plânge că se face politică de germanizare, ear nici decât de conservare și protejare și a elementului maghiar.

Ca dovadă aduce semioficiosul faptul că în România Sécuit își perd naționalitatea, pe când germanii nu.

Nu legațiunile austro-ungare poartă vina, ci cauza desnaționalizării Sécuilor pe ușor este a se căuta în slăbiciunea, inferioritatea maghiarului față cu germanul, atât ca cultură, cât și ca conștiință și forță de rezistență.

Par, totodată, prea naive pretențiile lui „Budapesti Hirlep“, a căror consecvență ar fi, bună că, ca la Berlin să se instituie o legațiune austro-ungară, în care „paritatea“ să fie respectată așa: funcționarea să se facă pe jumătate în limba maghiară; și la vîrf, pupăza pe colac, să se susțină în Berlin școala maghiară pentru supușii ungari!

Lumină, „patrioților“, mai multă lumină!

Bánffy pentru Ovrei.

Dintre toate elementele șoviniste și archișoviniste, cu cari baronul Bánffy s'a aliat dela căderea sa dela putere încoace — mai dragi îi sunt Ovreii. Cu ajutorul acestora și concursul integrilor sei compatrioți din Ardeal crede Bánffy să fericească țeara și să ducă la mărirea neamul unguresc.

În numărul de la 10 I. c., și sub titlul „Excomunicății învățămîntului maghiar“, foaia lui Bánffy „Magyar Szó“ scrie următoarele:

„Nu bucuros o facem, dar' avem datoria să atragem atențiunea cercurilor noastre normative asupra unui rău al învățămîntului. În capitala țării se află o școală și încă un institut regnicolar care este instituțiunea de importanță a unei întregi confesiuni din țeară și în care dominează miseria cea mai înspăimîntătoare. Ne mirăm ca acest institut o în stare să arate spori cu elevi atât de nenorociți. — Școala acestei miserii este preporandia israelită.“

„Notăm, că în virtutea legilor statului și a ordinațiunilor ministeriale toate institutele pedagogice din țeară sunt înzestrate cu cărți, cu aparatură, cu mobilier. Din pedagogic, în care elevii s'arman să nu capete cel puțin de mâncare. Și e firesc lucrul acesta. Pe cariera de învățători de obicei pășese băieții cei mai săraci și se adună acolo din toate părțile țării; astfel fiind în oraș străin, lipsiți de sprigin, ei sunt expuși celei mai mari miserii.“

„Numai institutul pedagogic israelit este acela, care nu are nici internat, nici externat și nici convict.“

Miseria în institutul acesta e în adevăr extraordinară. Mai zilele trecute un elev din prietina miseriei, a sărit în Dunăre. Un alt elev, fără locuință, zile de-a rândul s'a ascuns și a dormit în școală. Marea parte a elevilor flămânzește permanent și sunt dese casuri, că unii n'au nici locuință. Aci nu poate să ajute numai binefăcerea particularilor.“

„După cât știm, institutul acesta e susținut din fondul regnicolar și e datoria celor dela conducerea acestui fond, ca în cele din urmă să reguleze afacerile elevilor și să pună capăt miseriei scandaloase.“

„Dacă în fiecare institut pedagogic e cel puțin un convict, este o datorie, ca acesta să se înființeze și în preporandia israelită. Cu o sumă de 2000—4000 fl. pe an, s'ar pute în fine pune capăt acestor stări criminale. Dreptul de supraveghiere asupra institutului îl exercită guvernul și avem convingerea, că îndată ce ministerul se informează despre aceste stări o lucruri, — va lua măsurile necesare pentru sanarea lor.“

Din fondul regnicolar se susține, va să zică, institutul preparandial israelit din Budapesta, și totuși se găsește în asemenea stare „criminală“, în așa „miserie scandaloasă“, cum spune foaia lui Bánffy!?

Dacă așa este, atunci lucrul e mai mult decât scandalos. — Ce să zicem atunci noi Români, de pildă, popor autohton în țeara aceasta, cari din s'erăcia noastră ne susținem toate ș oalele, fără a primi pentru ele un ban din visteria comună a țării?!

Din România.

Moartea prefectului Nenișescu.

Ioan Nenișescu, prefect de Tulcea, a încetat subit din viață în gara Buzău. El suferea de cât-va timp de o boală de inimă.

Ion Nenișescu s'a născut în 1854, în orașul Galați.

Acolo a făcut atât școala primară cât și o parte din liceu.

În tinerețe, Nenișescu a scris poezii în ziarul „Gardistul civic“.

Liceul l'a terminat la Iași; în acest timp era colaborator la revista „Convorbiri Literare“.

În 1877 luă parte ca ofițer în războiu și fu rănit în lupta dela Grivița.

După războiu, Nenișescu a plecat la Berlin, de unde s'a întors doctor în filosofie.

Ca student în Berlin era foarte iubit de colegii lui și era unul din cei mai cu vază dintre ei.

Reîntors în țară, Nenișescu a publicat „Flori de primăvară“, „Șoimii dela Răsboieni“, „Pui de lei“, care a fost premiat de Academia Română, „Dela românii din Turcia europeană“ și încă altele.

În anul 1880 a fost ales profesor de științe și de Tulcea.

Amănunte asupra morții lui Nenișescu. Prefectul Nenișescu, venea dela Bacău cu trenul de Berlin. La gara Sihlea i-a venit rău.

Atunci a telegrafat la R. Sărat ca să-i iasă la gară un doctor însă se vede că telegrama a fost primită prea târziu din care cauza nu a putut veni nici un doctor.

În gara Buzău prefectul Nenișescu încetă din viață.

Moartea a fost constatată însă în gara Plocești de către doctor și primul procuror.

Corpul a fost dus în gara de nord cu același tren la orele 8 și 20 de minute de unde a fost transportat la mormânt.

Sâmbă după amiază la orele 4 cadavru lui Nenișescu a fost transportat dela morgă la biserică. Dint'o zi, fără ca să i se fi făcut autopsie, de oare-ce dl Dr. legist Minovici a stabilit că moartea a provenit din boala de cord de care Nenișescu suferea de cât-va timp.

Înmormântarea se va face Luni 26 Februarie.

Prefectul Nenișescu, a fost un adevărat luptător naționalist, care nici un moment nu s'a dat înapoi dela îndeplinirea datoriilor de bun român.

Activitatea lui Nenișescu o poate vedea ori-cine făcând o călătorie cu vaporul dela Galați până la Sulina și aruncându și privirile pe malul drept al Dunării, dela Isacea va vedea cum se înalță mândru pe colnicul Hora din Tulcea monumentul istoric al reanexării Dobrogei la patria noastră, al cărui inițiator pentru ridicare a fost, după dorința exprimată de M. S. Regole.

În Tulcea, în fața palatului administrativ se vede ridicată mândra statuie a lui Mircea cel bătrân, ear mai în sus spre Sulina pe delta Dunării se văd nouile sate înființate de el: Satu-Nou, Principele Carol, Princesa Elisabeta, Carmen Silva și Regele Carol.

Toate aceste opere naționale vor face pe Nemițescu nemuritor în inimile adevăraților Români.

Alegerile comunale. Alegerea delegaților la colegiul III de comună se va face la 25 Martie Alegerile pentru colegiul I la 7 Aprilie, colegiul II la 8 și colegiul III, delegații la 10 Aprilie.

Jeszenszky la carantină.

Faimosului Jeszenszky Sándor i-a venit rindul, de-a fi scos din... circulație, ce o monedă stearsă.

Devenit celebru ca procuror-acusator în procesul „Replicer”, a fost distins în urmă cu titlul de consilier ministerial, și pus în capul Secției-naționale-tărilor înființate și dirijate de Bánffy. Aici și-a câștigat multe „merite patriotice”, descoperind la „revoluții valahe” și colaborând la broșuri — tendențioase ca să nu le zicem tocmai pe adevăratul nume.

Al doilea titlu de glorie al acestui bărbat este că a „servit” patria ca mână dreaptă alui Bánffy în lichuirea și punerea la cale a celebrilor alegeri dictale din era „celui mare maghiar prim-ministru”.

Primul ministru Széll desființând „Secția de naționalități”, trece pe seful aceleia, într-un serviciu cu totul străin indeletnicirilor sale de mai înainte.

Talentele de polițat-inventiv i-se ruginesc cavalerului Jeszenszky, — iar pentru a-l pune la adăpost dela săvârșirea altor bănffyade demonstisate, consiliul de miniștri a hotărât să-l pună în slujba de judecător administrativ, în locul lui Bornemissza, care nu demult s'a sinucis.

Să-i fie asta lui Jeszenszky o piatră de mormânt sau cartea de polițat.

CUGETĂRI.

Când îți scrii cea mai frumoasă pagină în cartea vieții tale, soarta, cu vecinica ei ironie, varsă cerneală peste foile ce urmează!

Veronica Micle.

Iubesc și admir genul și talentul, nu mă închin decât virtuții.

G. Chițu.

Omul face pământul, și școala face pe om.

Iules Simon.

RĂSPUNS.

II.

La începutul articolului al doilea („Tribuna” dela 10 Martie n.) dl Cicio zice că s'a retras din gruparea noastră când a văzut că noi am „deraliat de pe terenul național”... Se vede că d-sa se simte nu numai catolic dar și infailibil! Noi adică, toți fruntași ceva mai vechi în lupta națională, bărbai cari pentru neam am stat și în temniță, am deraliat, și singur dl Cicio, inconjurat de Teodor și Dori Popescu, de Măglaș și Fazekas, ține calea cea dreaptă!

Dar nu e de loc modest dl Cicio!

Când și unde apoi redactorul nostru a rămas singur la o conferință ca ar fi „conchemat”?

Care sunt „faptele criminale” ce am preamărit? Eliminarea celor 7 pedagogi?

Nu crede dl Cicio că este din cale afară îndrăzneț — ori chiar temerar, ca să ne folosim de un cuvânt al d-sale — când numește criminale fapte săvârșite de un episcop și întreg consistorul ales pe cele mai

largi principii constituționale și nu numai singurii reprezentanți ai bisericii naționale române, dar și singurii în drept să judece încausa, al cărei avocat nechemat s'a făcut d-sa?

Să se vadă însă în care parte se comit fapte criminale, vom lăsa mai la vale efectul șgomotului ce a făcut dl Cicio și tovarășii săi în jurul grevei și efectul a tot felul de denunțări inserate în „Tribuna”, „Gazeta”, fișica timișoreană și ziarele locale maghiare.

Astfel „Budapesti Hrlap” (dela 10 Martie n.) scrie:

„Intemplantă asta dela Arad (greva de care s'a pasionat adică imaculatul Cicio!) este cu atât mai de luat în seamă, cu cât în preparandia română în fiecare an se întemplantă câte-o neorînduială (auzi d-le Cicio! Și cine e director al preparandiei? Nu protectorul d-tale Hamsea?) ear' singurul mijloc de-a pu e capăt este: a mai înăspri controlul statului! Motivarea că preparandiile române pregăt-se învățători români, nu poate fi primită pentru că învățătorii creșcenți aici vor fi învățători ai patriei și sunt chemați să propună patriotismul. Că controla trebuie înăspriată, o știe orîși cine; doar' și cu ocazia discuției asupra bugutului culteior a fost unanimă derință ca, dacă odată statul proiectează 1 220 000 coroane pentru ajutorarea școalelor confesionale, este drept și echitabil ca în schimb controlând mai sever, statul să-și facă ideile clare despre situația preparandiilor române. Numai așa, în cazuri date, când trebuie, statul va pute să pedepsească, să ajute ori să facă dreptate”.

Nu o acum greu de închipuit plăcerea ce vor fi simțit-o cei dela guvern putând să citeze scrisorile chiar și ale unui Român mare (l) ca dl Cicio, care servește cu mărturisiri că da, a sosit vremea ca statul să ne reglementeze, autoritățile competente gr.-or. române fiind criminale!

Suntem de altfel de acord într'o chestie: da, la institutul nostru de redacție a constat o și ancheta aumită de Sinod pe vremea episcopului Măglaș.

Cine este însă de vină? Nu directorul Hamsea? Nu Meșinu, care a tolerat un asemenea director?

Și — dacă îl vor mai tolera — vinovați rămân și reprezentanții actualului sistem!

Ne mai acuză marele puritan că am pus ziarul nostru în serviciul spionilor, că l'am făcut „unealtă josnică a asupritorilor” și așa mai departe și într'un elan de cicioism, se avântă la apostrofa:

„Atentatele comise de „Tribuna Poporului” față de cauza națională nu mai sunt periculoase, pentru că lumea românească de mult l-a condamnat și o consolidare a elementelor cinstite se observă deja în rîndurile noastre și vrajba pusă între frați se va stinge, precum se topește ceara de fața focului”.

Noi vom face însă puțină corecțiune acestei fraze, înlocuind cuvintele subliniate prin Cicio și Măglaș, (în loc de „Tribuna Poporului”).

Zice apoi că au fost „atacuri odioase” sfaturile noastre ca tinerii să aibă încredere în autoritățile competente bisericesti și să nu umble pe la inspectorul Varjassy, pe la „Aradi Közlöny” și avocatul Cicio; că noi am atacat „existența câtorva familii distinse”... Cum însă și ce fel, earșai nu spune, ci probabil înțelege relațiile ce am dat despre bătaia din restaurant (la cărți, dl Cicio a fost martor) dintre profesorul Ceonța și Dr. T. Popescu... Se vede că d-sale îi plac profesorii cari se bat în restaurant și elevii greviști cari denunță inspectorul maghiar școalele noastre.

Eminent moralist!

Un Răspuns.

Si tacuisses, philosophus mansissas.

Proverb latin.

În numărul din opt Martie n. 1901 al „Gazetei Transilvane” anonimul Valentin a publicat un pretins raport despre ședința comemorativă a societății „Petru Maior” din Budapesta. Constat, că raportul e foarte defectuos și plin de neadevăruri, ceea ce arată, că anonimul corespondent sau nu și pricepe sau nu vrea să și priceapă meseria. — Dar nu faptul acesta mă îndeamnă a răspunde la acest raport, ci mai mult motivul următor:

Sunt un om care nu vrea să rămână dator cu nimic nimăru, cu deosebire în materie literară: îmi susțin părerile, până când nu mi-se arată netemeinicia lor și cu drag mă alipesc la adevăr cu ori ce ocazie. În raport dl anonim îmi face mare onoare prin aceea că pretinde a-mi analiza lucrarea, ce am citit-o la amintita ședință. Lucrarea anunțată în program sub titlul „Influența literaturii asupra păcii universale”. Dacă aș fi publicat lucrarea mea, nu aș mai fi răspuns, fiindcă, după cum se poate vedea din observațiile, ce nu le face, aș fi putut considera de incompatibil a răspunde la niște observații făcute de unul om absolut deloc neinițiat în materie literară de așa natură. Pretinsul corespondent însă în vorbe umflate, cu afirmațiuni vagi făcute în un ton malițios și cu un aer de grandomanie, ce și face rău când îl vezi, îmi face — crede — execuția temei mele, spunând și lășind în cuvinte puține multe neadevăruri, cari — după-cum poate a sperat — gândeste, că le poate spune în dragă voie cetitorul fiind în mod necesar siluit, neavând lucrarea mea, a considera de „Credo” zisele dlui Valentin.

Să mă mirăm că a fost cel anunțat fără voia mea în program ci „Pacea și literatura universală”. Nu am voit să precizez sfera de influență a literaturii universale asupra păcii universale — căci aceasta azi nimic n'ar fi în stare să o facă, — ci am vorbit despre problema păcii universale, aceea a literaturii universale, cari ambele sunt 2 probleme foarte moderne, și în mod fericit am putut afirma după niște concluziuni făcute, am afirmat și accentuat serviciul, ce-l poate aduce cea din urmă celei dintâiu.

Din toate cele spuse de dl corespondent rezultă: 1) că în materia aceasta nu are nici misiune de cunoștință, 2) că nu a înțeles lucrarea mea.

Să ascultăm, ce zice: „Lucrarea dlui Ilie (nu Ioan) Minea, pe cât de general și a ales subiectul, pe atât de parțială a fost tractarea, căci în decursul întregii disertațiuni n'a vorbit la obiect aproape nimic. O singură aserțiune a riscat și anume că literatura bogată rusă tradusă în l. franceză a contribuit în mod principal la alipirea celor 2 popoare și la legarea convențiunii politice”. Vorbe, vorbe și nici o idee cinstită nu e în aceste propozițiuni. Zice, că subiectul a fost general; cum adevă, îi puteam face special? Se zice, die corespondent, că adevărurile generale nici nu mai au lipsă de documentare și vezi d-ta nici altminteri nu le-ai înțeles. Lasă că ideea de a trata un subiect general în mod parțial, sau invers unul parțial în mod general e o absurditate, care numai un corespondent al „Gazetei” o poate scrie. Zău, mi-ai și spune d-le corespondent, ce trebuia să vorbească Pe Hercule, că nu cred, căci de știa, ce trebuia să se vorbească despre un astfel de subiect, nu putea să comită acel raport. Nu cum-va ai învățat meseria de a face rapoarte din „Ad Corobetium”? De ce nu mi amintește dl corespondent ceva despre ce trebuia să vorbească și nu am

vorbit? Ce moment sau parte care s'ar ținut de subiect, nu am tratat-o, conform natural, restricțiunilor, ce și-le impune la astfel de lucrare ocașiunea? Aici tacți dl corespondent? Alceva nici nu poți face după-cum se vede, d-ta n'ai fi știut voi nimic despre un astfel de subiect. — Și apoi, întru cât privește observarea, ce mi face, că aș fi afirmat, că rolul principal în legăturile politice între Franța și Rusia l'ar fi avut răspândirea literaturii Ruse în Franța: Eu am zis altminteri d-le corespondent și ascultă adică — dacă așa slabă memorie ai — cum sună partea aceea de lucrarea mea, unde vorbind de simpatia nu de legăturile politice, de simpatia, care numai a întărit legăturile politice și care simpatia nu o aflăm în fiecare tractat politic, în cazul de față e un evident succes al literaturii: „Și n'această simpatie dintre cele 2 popoare, simpatie, care a ajuns până la fraternizare prin manifestațiuni publice, cred, că a jucat un rol foarte mare literatura rusească prin marea ei răspândire în Franța”. Un corespondent al „Gazetei” însă nu e obligat să vadă această deosebire?!

O stâlcește rău dl corespondent, căm trim face întrebarea: cum de poporul francez nu simpatizează și cu poporul german, deși legătura pe terenul literar e destul de strânsă și cu mult mai vechie, decât alianța ruso-franceză care datează de vre o câțiva ani (epoca lui Goethe, adoratorul lui Napoleon.) Întrebarea aceasta e măsura înțelepciunii corespondentului „Gazetei”. Până când nu am văzut întrebarea aceasta gândeam, că n'a vrut să înțeleagă lucrarea mea, dar acum văd, că n'a înțeles-o. Căci un cetitor din această întrebare, din felul, cum e făcută, ar ajunge la concluzia, că teoria mea ar fi că acolo, unde e vorba de influență literară, de raport reciproc literar, vorba și de simpatie. Nu, asta eu nu am putut-o susținea nici n'am susținut-o, după cum am văzut în formă de întrebare greșită foarte mult și fiind baza filosofiei lui greșită, e natural, că întreg sistemul la cea mai mică adiere a adevărului se prăbușește.

Nou sum Oedipus, nec Davus, dar și întrebătorul e poate cel din urmă corespondent al „Gazetei”. Ascultă d-le corespondent: Ideea și problema păcii universale, precum și aceea a literaturii universale e de o dată cu totul recentă și face parte din cele mai moderne idei, pe când ura dintre Germani și Francezi e vechie, în deosebi fu mărșită prin ultima război franco-german, care a dată mai vechie ca cele două probleme și cu ele de o dată mai veche e și alianța franco-rusă. Ura de neam dintre cele 2 popoare e atât de mare, încât nimiceste cu totul influența indirectă, binefăcătoare a literaturii promovătoare de pace (în sensul, cum am dezvoltat în lucrarea mea). Literatura franceză și germană n'au nimic comun, ba e mai mult Francezii și în știință voesc să fi naționali. În dezvoltarea literaturii franceze nu găsim directă influență germană, nici invers, cu nici o operă germană, nu s'a întemplantă aceea, ce s'a întemplantă în Franța cu operele romancierilor ruși și d. e. cu romanul „Quo vadis” al lui H. Sienkiewicz. Autitessa istorică dintre latin și german, ura de rasă și neam, idei preconcepuate, precum și deosebiri de caracter național (după-cum am dovedit în lucrarea mea) eschid influența amintita a literaturii. Și deci teoria, ce am stabilit o, stă și ea următoarea:

Între 2 indivizi, cari sunt legați prin prietenie, motivul determinant al acesteia se admite a fi asemănările de caracter. Cel ce nu se pot suferi unul pe altul, cel ce se urăse, nu se potrivește la caractere.

Generalisând acum dela individ la mulțime și știind, că există în lume popoare, cari se urăsc unul pe altul, nu putem care admite, că și aici e în joc caracterul, caracterul național, care determină simpatia și antipatia dintre popoare? Profunde deo-

sebir de rasă și de neam, având ca urmare o profundă deosebire a caracterelor naționale — acest fapt — ca și acela al unei asemănări de caracter basată pe considerații de ordin opus, pare că explică ura și iubirea dintre națiuni, cu toate că sociologii, ca eminentul sociolog rus Novicow, bună-voitor (în noua sa carte: *Fédération de l'Europe*, publicată în franceză) nu admite în aceste raporturi internaționale rolul bună-voirii și al răutății caracterului național, ci susține, că numai interesul în vastă accepțiune utilitară ar da tonul raporturilor dintre națiuni. Iubirea din interes însă, pe cum între indivizi singuratici nu e sinceră, nu poate fi iubire sinceră nici între două neamuri.

Caracterul național al unui popor îl aflăm în istoria lui, care ne dă cont de împrejurările prin care a trecut poporul, de originea lui, de moștenirea morală și intelectuală, ce a primit-o poporul actual dela generațiile trecute, și în literatură, care reamăntă starea actuală a spiritului său. Familiarizându-ne deci cu istoria și literatura unui popor, învățăm a-l cunoaște și prin această a-l iubi, dacă ne place caracterul lui, sau din contră a-l urî. Studiind cineva literatura și istoria poporului francez și german, de bună seamă numai contrast de caracter și tendințe va afla, plus ura seculară, care face de spărtirea și tendințele celor două popoare și mai contrastante. — Deci teoria mea e bună.

Dar sigur acestea să le știe și înțeleagă nu i s'a cerut correspondentului „Gazetei”. Un lucru însă, se vede, a știut, căci a crezut de consult a rămâne anonim, ca să nu vadă lumea pe marele filosof. Oh de ce ai lipsit lumea cetitoare de un moment de distracție?

E de tot curios modul de a critica al lui anonim. Zice, că am fost „cam nefecit în alegerea temei” (vai, ce expresie neplăcută și neînțeleasă!) de care ce ne plăticieni consumați sunt chemați a studia astfel de lucruri, stând astfel pe lângă principiul *nil novi*. De oare-ce partea primă a aserțiunii acesteia nu e corectă, de oare-ce nu mi-a arătat nețemeinicia argumentării mele, partea a doua e o onoare pentru mine, o onoare indirectă, care mi o face înconștient, care însă eu nu o primesc derivând ea dela o astfel de firmă. Că chestiunile tratate de mine, în lucrarea mea, sunt chestiuni moderne, pe cari nu s'au apucat a le rezolva marii oameni ai timpului. În ceea-ce consistă și originalitatea teoriilor mele, că există între ele și principii discutabile, asta o afirm și eu. Dar voi rămân pe lângă argumentele și teoria mea, până când cine-va nu-mi va documenta contrarul.

Acestea le-am scris în slujba adevărului.

Ilie Minea.

Budapesta.

Din Brad.

La „Masa studenților” dela gimnaziul nr. gr. or. din Brad s'au înscris:

a) *Membri fondatori*: „Grănițierul”, institut de credit și economii în Dobra, cu 50 coroane.

b) *Pe viață cu câte 20 coroane*: Ilustritatea Sa Dr. Harion Pușcariu, arhiepiscop și vicar arhiepiscopesc în Sibiu; Dr. N. Vecerdeș, adv., Sibiu; Pant. Lucața, asesor cons. Sibiu; Ioan A. de Preda, adv., Sibiu; L. Simonescu, secretar mitropolitan, Sibiu.

c) *Ajutători*: Dr. Etie Cristea, secretar consistorial, Sibiu cu 10 c. 40 fl.; Dr. R. Soția, medic cercual, Șeica mare, 10 cor.; D. Câmpean arhivar consistorial, Sibiu, 5 cor.; I. Papiu, protopresbiter, Sibiu, 5 cor.; Nicolae Ivan, asesor consistorial, Sibiu, 5 cor.; „Arieșana”, institut de credit și economii, Turda 5 cor.; Teodosie Popa, preot, Furegoara 5 cor.; G. Micluța, preot, Prevaleni, 5 cor.; Mateiu Voilean, asesor consistorial, Sibiu, 3 cor.; Const. Dimian, preot, Sibiu, 3 cor.; Ioan Miha, preot, 1 coroană; Iosif Pietescan, inv. Luncoiul de jos, 4 cor.

Exprimăm călduroasă mulțumită marimonșilor dăruitori.

Comisiunea administrativă: G. Părău, V. Boneu, Dr. P. Oprea, Dr. I. Radu.

Noutati

Arad, 12 Martie n. 1901.

„Bihoreana” societate pe acți, institut de credit în Oradea mare și-a ținut adunarea generală (a 2-a) la 28 Febr. n. a. c. în localul institutului. Adunarea a fost deschisă de către președintele institutului Iosif Vulcan la orele 10. Au fost de față 42 acționari, cari reprezentau 364 acțiuni cu 297 voturi. Au fost de față acționarii dr. Coriolan Pap, Andrei Horvath, Samuil Ciceronescu, Dr. Florian Duma, Moise Nyeș, Petru Pantya, Nicolae Zigre, Dr. Nicolae Popovici, Iosif Moldovan, Antoniu Palladi, Petru Ci-pou, Romul Popa, Iosif Diamandi, Georgiu Czadon, Dimitrie Sime, Georgiu Papp, Petru Pope-cu, Dimitrie Murășan, Iosif Roman, Ștefan Szabó, Dr. Ioan Comșa, Gavril Lazar de Purbref, sal., sal.

Acest institut, înființat abia cu doi ani înainte, în butul tuturor greutăților, și bancruțel economice observate pe toate terenele, pe lângă conducerea solidă și înțeleaptă, a făcut un progres frumos, producând un venit curat de 88.003 cor., 16 fl. Propunerile direcțiunii — au fost aprobate de către adunarea generală. Alte agende adunarea generală n'a avut. *Acționarii.*

Arta teatrală maghiară între naționalități. Incep, se vede, și Maghiarii înșiși să se rușineze de „prestațiunile” artei teatrale maghiare. Mai zilele trecute anunțau foile patriotice, cu multă măhoire, că ministrul unghuresc de interne la 6 directori de teatru le a detras licența de-a mai da reprezentanții teatrale maghiare în provincie. Între acești directori oportu — zic acum foile maghiare — e și Fekete Béla, care până acum s'a produs cu trupa sa în Bistrița, unde a avut în vedere caracterul pronunțat naționalist al aceluia oraș, — făcând marul serviciului cauzei maghiarismului”. Ordinul de opreliște al ministrului de interne pentru directorul Fekete sosise Joia trecută după amiază la solgăbirul din Bistrița, care numai decăt a încunostințat pe directorul teatral, că trupa lui nu mai are permisia să joace acolo nici chiar în seara aceluia zile.

Fiind însă în mare miserie, teatraliștii maghiari n'au vrut să se supună ordinului ministerial, și au început reprezentanția și în seara aceea. Asta a fost însă și mai rău; căci raportul foilor maghiare eată ce spune: „La asta solgăbirul a dus cu sine la teatru mai mulți gendarmi, cu cari chiar din actul prim al piesei a alungat pe teatraliștii cu forță brachială de pe scenă și a închis apoi numai decăt. Ear pe teatraliștii, cari nu voiau cu nici un preț să părăsească Bistrița, i-a escortat de-acolo la Budapesta”.

Intru-cât va fi adevărată știrea de mai sus, nu știm. Afăm însă, că membrii acestor trupe ale artei maghiare din provincie, cei mai mulți, sunt niște șusteri bețivi și chelneri.

Cine se aseamănă, se adună. Se vorbește că naționalistul demn Cicio, din incidentul atacurilor sale în contra bisericii române naționale și a ziarului nostru, a primit calte felicitări dela canonicul Leuran și Boros, dela d-nul Iuliu Coroișanu, Tilea și Daianu. Părintele Teaha din Light de asemenea îi prepară o adresă mai lungă, pe care o vor subscrie toți proslătii de prin acele părți.

Congresul comitatului macedonean bulgăresc. Cu data de 9 l. e. n. s-a telegrafiază din Sofia, că comitetul central macedonean bulgar a trimis tuturor sub comitetelor câte un circular, prin care toate se convoacă la un congres extraordinar, ce se va ține în Sofia, la 31 Martie a. c.

„Vit jie” honv zească. În 8 l. e. n. seara s'a întâmplat în Neoplanta (Ujvidék) un caz, care foarte puțină cinste face numelui și vitejiei honvezilor lui Fejérváry.

Tocmai treceau pe dinaintea casarmei patru domni, cetățeni fruntași a orașului, când straja dela poarta casarmei i-a provocat să se de-a jos de pe trotuar. Aceștia au protestat însă în contra provocării, spunând, că umblarea e permisă în ori-care stradă a orașului. Într-astea a eșit varda întreagă și la comanda sub-ofițerului (căci ofițerul lipsia) au luat pe cei patru domni între baionete și cu forța i-au lăsat în casarmă; ear acolo i-au legat în fiare și astfel i-au înfundat în temniță până dimineață. — Casul a produs mare indignare în tot orașul și e probabil, că afacerea nu e terminată cu atâtă.

Renumitul postitor Succi înainte de-a intra în cușca zidită în „Cercul Sidoli” din București pentru a-și începe postul, a vizitat Fabricile Unite de băuturi gazoase, unde a admirat instalația și gustând din ape a comandat 6 sticle de ape curgative de ale numelui fabricii de cari s'a folosit înainte de post.

A mai comandat 50 de sticle apă de Vichy romănesc, producțiune tot a fabricilor Române Unite de băuturi gazoase din București, singurul aliment pe care Succi îl ia în timpul postului său.

O nouă expediție la Polul nord. — Noua expediție spre Polul nord, organizată în America, va pleca în Iunie.

Ea a putut fi pusă la cale mulțumită dărniceii milionarului William Ziegler, care s'a legat să dea un milion de dolari.

Șeful expediției, dl Evelyn Baldwin, a cumpărat în Anglia vapoarele „Esquiman” și „Fritthof”. E are de gând să se ducă la pământul Franz Iosif și apoi să o ia spre pol pe sântul trase de cămăschimoși și siberieni.

Un munte în foc. Una din curiozitățile geografice ale aceluia continent ciudat care se numește Australia, e muntele care arde. E vorba de un munte de aproape 550 metri înălțime care cuprinde probabil o mină de cărbuni, care a luat foc din o cauză necunoscută și a cărei ardere durează încă.

Acest vulcan artificial era deja în erupțiune mai înainte de sosirea Europeanilor în marea insulă australiană.

Schimb bun și rentabil. Se știe, că nu de mult, contele Tisza István abzisese, între altele, și de președția dela „Magyar Ipar és Kereskedelmi Bank”. Pentru-ca toți în familie să rămână și mai departe acest post gras, — banca numită, în ședința de Sâmbătă, a ales de preșident în locul lui Pista pe fratele acestuia junior.

Vezi asta se rentează: să te prezenți tu curat gata în fața incompatibilității, când în locul tău lași pe — fratele tău.

Contele Tolstoi excomunicat din sinul bisericii. Din Petersburg se anunță, că si nodul bisericii rusești a avut în 9 Martie n. o ședință, în care s'a ținut, sfat asupra scrierilor înțelepte ale marelui scriitor rus contele Leo Tolstoi. Constatându-se, că scrierile contelui sunt contrare bisericii și fiindcă ori ce încercări binevoitoare față de dntul s'au dovedit zadarnice, membrii sinodului au cerut asupra lui grația cerească și l-au excomunicat din sinul bisericii, ca pe un eretic.

Necrologe Părintele Axentie Chirilă, paroch în Șimand și inspector școlar, a îndurat o grea lovitură în familie. Fiul său Iuliu, elev în clasa V-a medie, a încetat din viață Mercuri, în 6 Martie n., în frageda vârstă de 15 ani. Înmemntarea osămintelor tinerului defunct s'a săvârșit din casa părinților Vineri, în 8 l. e. n. prin părintele protopop Constantin Gurbinu, asistat de preoții din giur. Il deplâng neconsolați părinții: A. Chirila, preot, cu soția sa Ana născută Beltechi și cu ficea lor Constanța, elevă în școala de fete superioară din Arad, cam și număroase rudeni. — Fie-i odihna lină și amintirea bine-cuvântată.

Ni se trimis următoarele: Stefan Lele, notar în Mureș, a fost cercat de o mare pierdere, adeică: Iubul său flu Valeriu elev în a II-a clasă primară din Arad, Vineri în 8 Martie a. c. la 6 oare seara, în etate de 8 ani, în urma unui morb a încetat din viață. Trista notificare să aduce la cunoștință consengenilor și cunoșcților spre a ne exprima simțimintele noastre de condeleanță părinților intristați; pe repoaatul îl deplâng părinții: Stefan Lele cu soția sa Verghina, ca frați, Vergiliu și Corneliu, ca mătușă văd. Cornelia Olariu, ca unchiu Iuliu

Lazar cu soția sa Valeria și fiul lor Titus Lazar elev în a IV. cl. gimn. și Valeria ca veri. Fie-i țărina ușoară.

— Primit următoarele: În 24 Februarie st. v., a avut loc în Opidul Boroș-Sebiș înmemntarea tinerului învățător Mihail Ursu fost învățător în Beliu comitatul Bihor, care după un morb de pept foarte greu, ce și l'a atras mergând să se prezenteze la o alegere de învățător la care recușese și el; a lăsat în nemărginit doliu pe veduva sa mama, pe frate și surori, fiind el în etate de abia 22 de ani și servind ca învățător abia 5 luni. Prohodul l'a săvârșit pe lângă parochul local Părintele A. Mhulin și dl G. Bodnariu preot în Beliu și dl G. Draga preot în Chertes. Răspunurile le-au executat școlarii sub conducerea inv. local Patriciu Covalciu. Dintre învățătorii din jur au luat parte: G. Frugia din Prăjești, P. Cociu din Doneni, P. Agen din Buhani, A. Groza din Chertes. Fie-i țărina ușoară și memoria bine-cuvântată.

Vindecat După-cum se anunță din Budapesta ministrul de honvezi, baronul Fejérváry, s'a recules astfel din boala sa îndelungată, că numai timpul încă puțin favorabil îl mai reține să iasă în liber. Altfel toate agendele resortului său el fosuși le isprăvește.

BIBLIOGRAFIE

O fusiune în literatura didactică.

Două organe de publicitate „Învățământul primar” și „Convorbiri didactice” erau revistele, în cari lucrările membrilor corpului didactic primar din București erau împărtășite cetitorilor.

Prima, care era redactată de către tinerii institutori și învățători, eși de curând de pe băncile școlilor, unde primiseră cunoștințe speciale, se pretindea ca cea mai bine redactată.

A doua de către bătrâni dascăli, cari aveau cu dntul pe lângă cunoștințele școlare și practica dobândită în decursul atator ani de muncă.

Printr-o socotesală greață, uitând că fie-care trebuiau călăuziți de aceeași sfântă datorie, adeică de a lupta „a cultura”, cautau atât cel din giurul convorbirilor, cât și cel din preajma învățământului să-și creeze dificultăți.

Această stare anormală nu mai putea dura mult timp, și a fost destul bună-voința cător-va, pentru-ca sciziunea să nu mai aibă ființă.

Inițiativa a fost luată tot de către cel mai bătrân, care în matura și chibzuita lor judecată au făcut propunerii de fusiune tinerilor din giurul învățământului primar. Călăuziți cu toții de versul nemuritorului poet Alexandri „Unde-s doi puterea crește”:

Duminică, 18 Februarie vechiu, membrii corpului didactic primar, convocați la o consfătuire de către fostul reviror școlar, C. Teodorescu, dar care în acea zi mai îndeplinia încă acest serviciu, în localul școlii generale „Adrian” au decis cu unanimitate următoarele:

Revistele „Convorbiri didactice” și „Învățământul primar” să înceteze de a mai apăre.

În locul lor să iasă „Noua revistă pedagogică”, organ de publicitate al întregului corp didactic primar.

Hotărârea luată a fost supusă cunoștinței d lui ministrul Haret, care aprobând-o a felicitat călduros pe inițiatori.

De asemenea dl Meisner, care se găsea de față, și-a arătat părerea de bine pentru această unire, zicând că și d-sa urmărirea realizarea acestui frumos plan încă de acum 6 ani.

„Noua revistă pedagogică” va vedea lumina zilei în primele zile ale lunii Martie st. v.

ULTIME ȘTIRI.

Londra, 11 Martie. Știri sosite din Africa afirmă că negocierile dintre lordul Kitchener și generalul Bota urmează cu speranță de a se ajunge la rezultat Bota a declarat că încetează ori-ce ostilitate, îndată ce statelor bure li-se va da o autonomie completă.

Madrid, 11 Februarie. Eri seara au fost tulburări mari. Populația a bombardat cu petri oficiile de dare și a dat foc la zece case de pază. Patru funcționari au fost răniți grav. Polții a arestat mulțime de turburători.

Editor. Aurel Popovici Barjaniu. Red: respuns: Ioan Russu Șiriani.

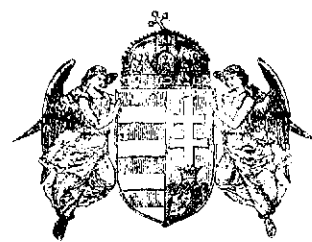
Resultat minunat!

Absint	Alaș
Anisete	Nuci
Nu e mai dulce!	
ca lichorul de casă, pe care fiecare damă în mod ușor îl poate prepara.	
Benedictin	Cafea
Prețul unei sticlețe e 60 fileri.	
care e deajuns la prepararea unui litru de lichor fin.	
Chatreuse	Maraschino
Vojtek și Weisz	
prăvălie de drugherie și parfumerie în	
ARAD.	
Rum	Vanilie
Caracao	Portocale

Mulțumire generală!

373 3—10

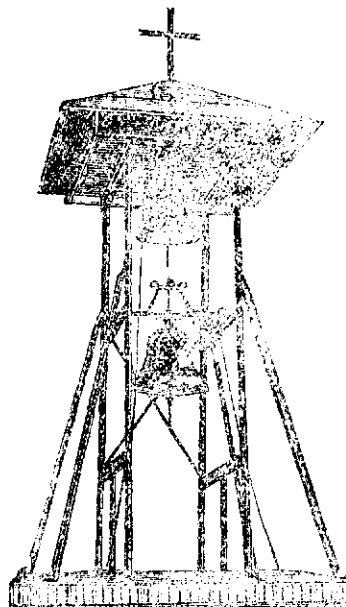
Premiat cu medaliă cea mare milenară la expoziția din Budapesta în 1896

Turnătorie de clopote și de metal
a lui

Antoniou Novotny

în Timișoara-Fabric

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioase, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu adiustări de fer bătut, construite spre a le întorece cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture prin ceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopote patentate găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrația mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, așa, că un clopot patentat cu 300 kg. este egal în tonul unui clopot de 400 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătător, — spre preadiustarea clopotelor vechi cu adiustare de fer bătut. — ca și spre turnarea de toate de metal. Clopote în greutate de 300 kg. și mai jos se află totdeauna gata în magazin.

505 28—

A apărut

Și se află de vânzare la administrația „Trib. Poporului“ următoarele opuri:

	coroana	filer
1.) „Geografia Comitatului Arad“, pentru clasa a III-a școalelor populare, de Damaschin Medre, învățator; aprobat de Ven. Consistor ilustrată cu cărți geografice	—	—70 „
2.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean,	—	2.— „
3.) „Judecătorile cu jurații“ — de Teodor V. Păcățeanu,	—	—80,,
4.) „Libertatea“ — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu,	—	2.— „
5.) „Principiile politice“, după Dr. T. de Holtzendorf, de T. Păcățeanu	—	4.— „
6.) „Caractere morale“ — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov.	—	2,50 „
7.) „Răsboiul pentru neateritate“ de George Coșbuc.	—	1,20 „
9.) „Vieritbil“ — de Petru Vanou,	—	1.— „
10.) „Teoria Dramei“ — de Dr. Iosif Blaga.	—	3,60 „
11.) „Juvenilia“ — de Sextil Pușcariu.	—	1,60 „
12.) „Cuvântări bisericesti“ — traduse de Ioan Genț.	—	5.— „
13.) „Pribeag“ — de Ioan Iosif Sceopul,	—	1,50 „
14.) Instrucțiuni populare populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz	—	1,20 „
15.) „Ioan Botezătorul, tragedie în 5 acte și un preludiv tradusă de H. Chendi și C. Sandu după Hermann Sudermann	—	2.— „
16.) Henric Ibsen „Zisa Invierei“ Epilog dramatic în 3 acte traducere de H. Chendi și C. Sandu	—	1.— „

La comanda să se mai adauge de fiecare op 10 fileri spese postale.